

El Comte Mal, mite i realitat

El Comte Mal és l'adaptació mallorquina del llegendari i mític [Comte Arnau de Catalunya](#), qui fou condemnat a vagar durant tota l'eternitat com a ànima en pena sobre un cavall negre, al qual li surten flames per la boca i els ulls, per a redimir les seves malifetes com relacionar-se amorosament amb una monja o no pagar els deutes promesos. Aquest malvat personatge llegendari a [Mallorca](#) es solapa amb un de real; Ramon Safortesa Pachs-Fuster de Vilallonga i Nét, segon comte de Formiguera (1627-1694), senyor de les antigues cavalleries d'Hero, Santa Margarida, Alcúdia, Maria, Puigblanc, Castellet i Tanca i de l'alqueria de Galatzó a [Calvià](#). El qual a l'edat de 12 anys heretà del seu pare dos greus litigis, l'un la pretensió de cobrar tributs basats en concessions reials a favor del comte sobre les terres comunals de [Santa Margalida](#), i l'altre la d'exercir jurisdicció civil i criminal sobre els habitants de les seves cavalleries, veïns la major part del poble de Santa Margalida. En definitiva, l'intent de perpetuar un règim feudal a favor del Comte fou l'origen dels abusos i episodis violents, que dugueren la fantasia popular a relacionar-lo amb la llegenda del Comte Arnau, coneguda i difosa a Mallorca des de l'edat mitjana a través d'una popular cançó.

El Comte Mal perdé els seus litigis amb el poble de Santa Margalida, d'on fou desterrat, arribant a convertir-se en un personatge rellevant, a la Mallorca de la seva època. Seguint el fil de la llegenda, les seves aparicions sobre un cavall negre envoltat de flames, es relaten al [puig Galatzó](#), una de les seves propietats. Al palau de Can Formiguera, la seva casa de [Palma](#) al costat de [la Seu](#) en al carrer de la Portella, es diu que el Comte Mal feu construir la torre que caracteritza aquest edifici, per a poder contemplar la seva estimada, una monja del convent de les Clarisses. Llegenda i realitat entremesclades, gràcies a la literatura del segle XIX i a una tradició oral, han fet del Comte Mal un dels mites més coneguts de la cultura popular a Mallorca.

El romanç del Comte Mal

La Comtessa està asseguda, viudeta igual,
 La Comtessa està asseguda al seu palau.
 Se li presenta a la cambra, valga'm Déu val,
 se li presenta a la cambra, lo Comte Arnau,
 tot cobert de roges flames, ai, quin espant!
 tot cobert de roges flames, valga'm Déu val!
 -¿ Tota sola feis la vetla, muller lleial?
 ¿tota sola feis la vetla, viudeta igual?
 -No la faig tota sola, Comte l'Arnau;
 no la faig tota sola, valga'm Déu val!
 -¿Qui teniu per companyia, muller lleial?
 ¿qui teniu per companyia, viudeta igual?
 -Déu i la Verge Maria, Comte l'Arnau,
 Déu i la Verge Maria, valga'm Déu val!
 -¿A on teniu les vostres filles, muller lleial?
 ¿a on teniu les vostres filles, viudeta igual?
 -A la cambra són que broden, Comte l'Arnau;
 a la cambra són que broden seda i estam.
 -¿Les me deixaríeu veure, muller lleial?
 ¿Les me deixaríeu veure, viudeta igual?
 -Massa les espantaríeu, Comte l'Arnau,
 massa les espantaríeu, valga'm Déu val!
 -Deixau-me'n dur una filla, muller lleial,
 i amb mi passarà les penes que estic passant.
 -Així com les heu guanyades, valga'm Déu val,
 tot sol, com pugueu, passau-les, Comte l'Arnau!
 -Solament la més petita, muller lleial;
 solament la més petita, viudeta igual.
 -Tant m'estim la més petita, Comte l'Arnau,
 tant m'estim la més petita com la més gran.

Font: Ginard, R.: Cançoner Popular de Mallorca, Vol. IV, 467-469.

Veure: <http://www.youtube.com/watch?v=sVsTI0sPyU0>